

Ratyfikacja umów międzynarodowych w RP

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Animacja + Schemat](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Maciej Borski, *Miejsce umów międzynarodowych w porządku prawnym Rzeczypospolitej Polskiej*, dostępny w internecie: cejsh.icm.edu.pl [dostęp 11.03.2020 r.].
- Źródło: Ministerstwo Sportu i Turystyki, *Polska podpisała Konwencję Rady Europy w sprawie bezpieczeństwa imprez sportowych*, dostępny w internecie: msit.gov.pl [dostęp 11.03.2020 r.].
- Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.*, dostępny w internecie: sejm.gov.pl [dostęp 28.02.2020 r.].

Ratyfikacja umów międzynarodowych w RP

Źródło: Michał Jarmoluk, domena publiczna.

Umowa międzynarodowa to zgodne oświadczenie woli dwu lub więcej podmiotów prawa międzynarodowego, tworzące dla nich prawa i obowiązki. Zastanawialiście się kiedyś, jak to się dzieje, że postanowienia umowy międzynarodowej stają się wiążące dla Polski i rodzą skutki dla jej obywateli?

Twoje cele

- Wyjaśnisz pojęcie ratyfikacji umowy międzynarodowej.
- Scharakteryzujesz procedurę ratyfikacji umowy międzynarodowej przez RP w zależności od rodzaju umowy.
- Przeanalizujesz proces ratyfikacji wybranych umów międzynarodowych.

Dla zainteresowanych

**Definiowanie
uczestników stosunków
międzynarodowych**

**Prezydent
Rzeczypospolitej Polskiej
– uprawnienia**

**Miejsce prawa Unii
Europejskiej w porządku
prawnym
Rzeczypospolitej Polskiej**

**Procedury stanowienia
prawa pochodnego UE**

Przeczytaj

Ratyfikacja jest ostatecznym potwierdzeniem, w imieniu państwa, umowy międzynarodowej paraflowanej przez rząd, dokonywanym przez głowę państwa jako organ reprezentujący państwo wobec innych podmiotów.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 r. jako pierwsza spośród polskich ustaw zasadniczych uznała wprost ratyfikowane umowy międzynarodowe za źródło prawa polskiego. W myśl art. 91 ust. 1 ratyfikowana **umowa międzynarodowa** stanowi część krajowego porządku prawnego i jest stosowana bezpośrednio, chyba że jej użycie jest uzależnione od wydania ustawy.

Historia pewnej umowy...

Traktat ateński – art. 90 Konstytucji RP (klauzula integracyjna)

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki w sprawie współpracy w zakresie bezpieczeństwa granic i imigracji – art. 89 ust. 1 Konstytucji RP (duża ratyfikacja)

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o wzajemnej ochronie informacji niejawnych – art. 89 ust. 2 Konstytucji RP (mała ratyfikacja)

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Warto również nadmienić, że Rzeczpospolita może zawierać także tzw. umowy rządowe, które nie podlegają ratyfikacji, a jedynie zatwierdzeniu przez Radę Ministrów w formie uchwały, gdyż nie będą stanowiły źródła prawa powszechnie obowiązującego, a jedynie prawo o charakterze wewnętrznym. Są one publikowane w „Monitorze Polskim”.

Słownik

kolizja norm prawnych

sytuacja, w której ta sama kwestia prawna podlega regulacji kilku różnych norm prawnych, które nie mogą być równocześnie zastosowane z uwagi na występujące między nimi sprzeczności

materia ustawowa

obszar życia społeczno-politycznego, który może być regulowany wyłącznie w ustawie

podmiot prawa międzynarodowego

ten, kto bezpośrednio z norm prawa międzynarodowego wywodzi swoje prawa i obowiązki; pojęcie to dotyczy przede wszystkim państw i organizacji międzynarodowych

prawo międzynarodowe

jedna z gałęzi prawa, obejmująca zespół norm prawnych regulujących stosunki między państwami, organizacjami międzynarodowymi, a także innymi podmiotami prawa międzynarodowego

ratyfikacja

jeden ze sposobów wyrażenia ostatecznej zgody na związanie się umową międzynarodową przez upoważniony do tego organ państwowy

umowa międzynarodowa

porozumienie między dwoma lub więcej podmiotami prawa międzynarodowego, regulowane przez prawo międzynarodowe

referendum ogólnokrajowe

procedura głosowania powszechnego, w ramach którego obywatele wyrażają swoją wolę co do sposobu rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, przeprowadzane w najważniejszych dla obywateli sprawach na terytorium całego kraju

Animacja + Schemat

Polecenie 1

Zapoznaj się z animacją i schematem dotyczących procedury ratyfikacyjnej i miejsca umów międzynarodowych w hierarchii prawa krajowego, a następnie wykonaj ćwiczenie.

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DkWgCbpyz>

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Nagranie filmowe lekcji pod tytułem *Ratyfikacja umów międzynarodowych*.

Miejsce umowy międzynarodowej w hierarchii źródeł prawa

Grafika CC0.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 1

W dostępnych źródłach informacji (np. Dziennik Ustaw lub strona internetowa sejmu) poszukaj przykładów umów międzynarodowych ratyfikowanych według każdej z przedstawionych procedur. Wyjaśnij, co zdecydowało w przypadku każdej umowy o wyborze tej, a nie innej procedury ratyfikacji.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Uporządkuj wymienione źródła prawa zgodnie z ich hierarchią.

Ustawa

Umowa międzynarodowa ratyfikowana bez zgody wyrażonej w ustawie

Umowa międzynarodowa ratyfikowana za zgodą wyrażoną w ustawie

Ćwiczenie 2

Dopasuj odpowiedni tryb ratyfikacji do wymienionych umów międzynarodowych.

klauzula integracyjna

duża ratyfikacja

mała ratyfikacja

Protokół zmieniający Konwencję o ochronie osób w związku z automatycznym przetwarzaniem danych osobowych, sporządzony w Strasburgu dnia 10 października 2018 r.

Umowa o partnerstwie strategicznym między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Japonią, z drugiej strony, sporządzona w Tokio dnia 17 lipca 2018 r.

Traktat z Lizbony zmieniający Traktat o Unii Europejskiej i Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, sporządzony w Lizbonie dnia 13 grudnia 2007 r.

Konwencja nr 188 dotycząca pracy w sektorze rybołówstwa, przyjęta przez Konferencję Ogólną Międzynarodowej Organizacji Pracy w Genewie dnia 14 czerwca 2007 r.

Konwencja dotycząca budowy i funkcjonowania Europejskiego Ośrodka Badań Laserem Rentgenowskim na Swobodnych Elektronach, sporządzona w Hamburgu dnia 30 listopada 2009 r.

Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną

Niemiec o współpracy
w dziedzinie komunikacji
kolejowej przez polsko-
niemiecką granicę państwową,
podpisana w Berlinie dnia 14
listopada 2012 r.

Umowa między Rzeczpospolitą
Polską a Republiką Federalną
Niemiec o eksporcie
szczególnych świadczeń dla
osób uprawnionych, które
zamieszkują na terytorium
Rzeczypospolitej Polskiej,
podpisana w Warszawie dnia 5
grudnia 2014 r.

Konwencja dotycząca
pomierzenia pojemności statków
żeglugi śródlądowej,
sporządzona w Genewie dnia 15
lutego 1966 r.

Umowa między Rządem
Rzeczypospolitej Polskiej
a Rządem Republiki Serbii
o współpracy w dziedzinie
kultury, edukacji i nauki,
podpisana w Belgradzie dnia 24
października 2013 r.

Protokół do Traktatu
Północnoatlantyckiego
w sprawie akcesji Republiki
Macedonii Północnej, podpisany
w Brukseli dnia 6 lutego 2019 r.

Ćwiczenie 3

Dopasuj uprawnienia i obowiązki związane z ratyfikacją umów międzynarodowych do odpowiedniego organu władzy.

Prezes Rady Ministrów/Rada Ministrów

ratyfikacja umowy
międzynarodowej

Prezydent RP

przedłożenie umowy
międzynarodowej Prezydentowi
RP do podpisu

zatwierdzanie (przez podpis lub
paraflowanie) umowy
międzynarodowej

sejm

podjęcie uchwały w kwestii
decyzji o trybie ratyfikacji
umowy międzynarodowej, na
mocy której Rzeczpospolita
Polska przekazuje organizacji
międzynarodowej lub organowi
międzynarodowemu
kompetencje władzy
państwowej w wybranych
sprawach

negocjowanie umowy
międzynarodowej

wyrażenie zgody na ratyfikację
umowy międzynarodowej, dla
której konstytucja wymaga
zgody na ratyfikację

projekt ustawy o ratyfikacji
umowy międzynarodowej

zarządzenie ogłoszenia
ratyfikowanej umowy
międzynarodowej
niewymagającej ustawowo

wyrażonej zgody w Dzienniku
Ustaw

zawiadomienie sejmu o zamiarze przedłożenia do ratyfikacji umowy międzynarodowej niewymagającej zgody wyrażonej w ustawie

Ćwiczenie 4

Zaznacz, które stwierdzenie jest prawdziwe, a które fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Koniecznym elementem obowiązywania ratyfikowanej umowy międzynarodowej w krajowym porządku prawnym jest jej ogłoszenie w Dzienniku Ustaw.	☐	☐
Stosowanie ratyfikowanych umów międzynarodowych wymaga wydania konkretyzujących je ustaw.	☐	☐
Ratyfikacja umowy międzynarodowej polega na jej zatwierdzeniu po zakończonych negocjacjach przez złożenie podpisu przez członka Rady Ministrów lub inną upoważnioną osobę, która odpowiadała za wynegocjowanie umowy.	☐	☐

Ćwiczenie 5

Uporządkuj w odpowiedniej kolejności etapy procedury ratyfikacyjnej w trybie tzw. dużej ratyfikacji.

Rada Ministrów negocjuje umowę.

Sejm rozpatruje i uchwala ustawę wyrażającą zgodę na ratyfikację umowy.

Umowa zostaje opublikowana w Dzienniku Ustaw RP.

Prezydent RP podpisuje ustawę i ratyfikuje umowę.

Rada Ministrów przygotowuje i przedkłada sejmowi projekt ustawy o ratyfikacji umowy.

Przedstawiciel Rady Ministrów zatwierdza treść wynegocjowanej umowy, składając pod nią podpis.

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj polecenie.

((Ministerstwo Sportu i Turystyki

Polska podpisała Konwencję Rady Europy w sprawie bezpieczeństwa imprez sportowych

Konwencja ma zastąpić docelowo Europejską Konwencję w sprawie przemocy i ekscesów widzów w czasie imprez sportowych, a w szczególności meczów piłki nożnej, sporządzoną w Strasburgu w 1985 r. i ratyfikowaną przez Polskę w 1995 r., która wraz z upływem czasu stała się, w dużej części, nieaktualna i niezgodna z obecnymi europejskimi doświadczeniami i dobrymi praktykami.

Celem nowej Konwencji jest zapobieganie incydentom i zakłóceniom porządku publicznego stanowiącym zagrożenie dla uczestników meczów piłki nożnej i innych imprez sportowych.

W imieniu Polski nową umowę międzynarodową podpisał Minister Sportu i Turystyki – Witold Bańka – 29 listopada 2016 r. na konferencji ministrów sportu w Budapeszcie. Podpisując Konwencję, delegacja polska złożyła zastrzeżenie do jej treści, które powoduje, że nasz kraj nie zostanie związany przepisami art. 5 ust. 2 Konwencji dotyczącymi systemu certyfikacji (licencji) obiektów sportowych. Decyzja ta podjęta została w związku ze stanowiskiem Komendy Głównej Policji i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Źródło: Ministerstwo Sportu i Turystyki, *Polska podpisała Konwencję Rady Europy w sprawie bezpieczeństwa imprez sportowych*, dostępny w internecie: msit.gov.pl [dostęp 11.03.2020 r.].

Rozstrzygnij, czy podpisanie umowy międzynarodowej, o której mowa w przytoczonym tekście źródłowym, oznacza, że obowiązuje ona od tego momentu polskich obywateli. Uzasadnij swoją odpowiedź, powołując się na odpowiednie przepisy prawne.

Rozstrzygnięcie: tak

Uzasadnienie:

Ćwiczenie 7

Wyjaśnij, na czym polega różnica w roli Rady Ministrów w procesie ratyfikacji umowy międzynarodowej za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie w porównaniu do procesu ratyfikacji umowy niewymagającej takiej zgody.

Zapoznaj się ze źródłami i wykonaj polecenie.

Źródło I

“ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.

Rozdział III

Art. 87

1. Źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są: Konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia. (...)

Art. 88

1. Warunkiem wejścia w życie ustaw, rozporządzeń oraz aktów prawa miejscowego jest ich ogłoszenie.

2. Zasady i tryb ogłaszania aktów normatywnych określa ustawa.

3. Umowy międzynarodowe ratyfikowane za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie są ogłaszane w trybie wymaganym dla ustaw. Zasady ogłaszania innych umów międzynarodowych określa ustawa. (...)

Art. 91

1. Ratyfikowana umowa międzynarodowa, po jej ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, stanowi część krajowego

porządku prawnego i jest bezpośrednio stosowana, chyba że jej stosowanie jest uzależnione od wydania ustawy.

Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.*, dostępny w internecie: sejm.gov.pl [dostęp 28.02.2020 r.].

Źródło II

((Maciej Borski

Miejsce umów międzynarodowych w porządku prawnym Rzeczypospolitej Polskiej

Między prawem międzynarodowym a prawem krajowym zachodzą różnorodne zależności. Prawo międzynarodowe może w niektórych sprawach odsyłać do konkretnego uregulowania w prawie krajowym, z kolei prawo krajowe – co zdarza się zdecydowanie częściej – może odsyłać do prawa międzynarodowego. Zagadnienie stosunku prawa międzynarodowego do prawa wewnętrznego stało się przedmiotem rozważań pod koniec XIX w. W doktrynie sformułowano dwie podstawowe teorie: dualistyczną i monistyczną. Dualiści akcentują całkowitą odrębność prawa międzynarodowego i prawa krajowego. Są one traktowane jako dwa zupełnie odrębne i niezależne od siebie systemy prawne niemające ze sobą żadnych punktów stykowych. Zdaniem dualistów prawo międzynarodowe reguluje wyłącznie stosunki międzynarodowe, zaś prawo wewnętrzne – stosunki między jednostkami a państwem. Zgodnie z tą teorią, aby prawo międzynarodowe mogło obowiązywać w prawie krajowym, musi ulec transformacji zwykłej (każda ratyfikowana umowa międzynarodowa jest oddzielnie ogłaszana w Dzienniku Ustaw i w ten sposób wchodzi do porządku prawnego danego państwa), albo też transformacji generalnej (wszystkie normy prawa międzynarodowego są włączane do prawa wewnętrznego na podstawie generalnej klauzuli, zawartej zazwyczaj w konstytucji). Według założeń teorii monistycznej prawo

międzynarodowe i prawo krajowe tworzą jednorodny system prawny, w którym normy te pozostają w porządku hierarchicznym. W zależności od sposobu ustalenia hierarchii między normami wyróżnia się monizm z prymatem prawa wewnętrznego i monizm z prymatem prawa międzynarodowego.

Źródło: Maciej Borski, *Miejsce umów międzynarodowych w porządku prawnym Rzeczypospolitej Polskiej*, dostępny w internecie: cejsh.icm.edu.pl [dostęp 11.03.2020 r.].

Rozstrzygnij, która z teorii stosunku prawa międzynarodowego do prawa wewnętrznego – dualistyczna czy monistyczna – znajduje zastosowanie w przypadku polskich regulacji. Uzasadnij swoją odpowiedź, powołując się na oba teksty źródłowe.

Rozstrzygnięcie: ▼

Uzasadnienie:

Dla nauczyciela

Autorka: Anna Rabięga

Przedmiot: wiedza o społeczeństwie

Temat: Ratyfikacja umów międzynarodowych w RP

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

XI. System prawa w Rzeczypospolitej Polskiej.

Uczeń:

4) przedstawia różne procedury przedratyfikacyjne w przypadku ratyfikowanych umów międzynarodowych w Rzeczypospolitej Polskiej; wskazuje zależności między rozporządzeniami a ustawami oraz zarządzeniami a uchwałami (w przypadku aktów prawa miejscowego) w Rzeczypospolitej Polskiej.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- wyjaśnia pojęcie ratyfikacji umowy międzynarodowej;
- charakteryzuje procedurę ratyfikacji umowy międzynarodowej przez RP w zależności od rodzaju umowy;
- analizuje proces ratyfikacji wybranych umów międzynarodowych.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- burza mózgów;
- analiza materiałów źródłowych;
- rozwiązywanie ćwiczeń interaktywnych;
- oś czasu.

Formy zajęć:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg zajęć:

Faza wstępna

1. Uczniowie dzielą się na dwie grupy i w parach formułują na kartce definicje dwóch pojęć (każda grupa – jedno pojęcie):

- umowa międzynarodowa;
- ratyfikacja umowy międzynarodowej.

Po upływie wyznaczonego czasu pary opracowujące wybrane pojęcie łączą się w czwórki, negocjują wspólną definicję na podstawie tych sformułowanych i zapisują ją. Następnie łączą się z inną czwórką i proces powtarza się, aż wszyscy uczniowie, którzy pracowali nad tym samym pojęciem, ustalą wspólną jego definicję. Wówczas chętni/wybrani uczniowie odczytują ją i wyjaśniają grupie, która przedstawiała drugie ze wskazanych pojęć.

2. Nauczyciel przedstawia temat i cele zajęć.

Faza realizacyjna

1. Uczniowie zapoznają się z animacją, następnie dzielą się na trzy grupy. Zadaniem każdej z grup jest prześledzenie i przeanalizowanie procedury ratyfikacyjnej jednej z umów międzynarodowych (osi czasu):

- Traktat ateński – art. 90 Konstytucji RP (klauzula integracyjna);
- Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki w sprawie współpracy w zakresie bezpieczeństwa granic i imigracji – art. 89 ust. 1 Konstytucji RP (duża ratyfikacja);

- Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o wzajemnej ochronie informacji niejawnych – art. 89 ust. 2 Konstytucji RP (mała ratyfikacja).

Po upływie wyznaczonego czasu, reprezentanci grup przedstawiają pozostałym uczniom klasy rezultaty swojej pracy.

2. Uczniowie rozwiązują ćwiczenia interaktywne 4, 6 i 8 z sekcji „Sprawdź się”. Chętne/wybrane osoby przedstawiają swoje propozycje rozwiązań. Pozostali uczniowie wraz z nauczycielem weryfikują ich poprawność.

Faza podsumowująca

1. Uczniowie samodzielnie rozwiązują i sprawdzają ćwiczenia interaktywne 1–3, 5, 7 z sekcji „Sprawdź się”. W razie potrzeby nauczyciel wyjaśnia rozwiązania ćwiczeń.

Praca domowa:

Poszukaj informacji na temat dowolnej umowy międzynarodowej, której stroną została w ostatnim dziesięcioleciu Polska, i stwórz oś czasu przedstawiającą procedurę ratyfikowania tej umowy.

Materiały pomocnicze:

Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 r., sejm.gov.pl.

Borski Maciej, *Miejsce umów międzynarodowych w porządku prawnym Rzeczypospolitej Polskiej*, „Roczniki Administracji i Prawa” 14/2, 2014.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Animacja może zostać wykorzystana jako inspiracja do stworzenia przez uczniów prezentacji na temat ratyfikacji umów międzynarodowych.